

призводити до порушень причинно-наслідкових зв'язків. В міру поширення і вдосконалення технології можна спостерігати прогресуючий вплив цих властивостей віртуальної реальності на культурні процеси, повсякденні практики і ціннісні настанови сучасного суспільства.

Крім того, віртуальна реальність виявляє глибокі зв'язки з пластичними і виконавськими мистецтвами, стає важливим чинником модернізації і розвитку їхньої мови. Аналіз історичних аналогій, а також сучасних взаємозв'язків віртуальної реальності з театром і кіно свідчить про те, що естетичний потенціал технології на сьогоднішній день розкрито лише частково. Це дає підстави висунути гіпотезу про виникнення в найближчому майбутньому нових мистецьких практик на основі віртуальної реальності.

Список використаних джерел:

1. Браславский П. И. Технология виртуальной реальности как феномен культуры конца XX – начала XXI века: автореф. дис. канд. культурологии / П. И. Браславский [Электр. ресурс]. – Режим доступа: <http://cheloveknauka.com/tehnologiya-virtualnoy-realnosti-kak-fenomen-kultury-kontsa-xx-nachala-xxi-vekov>
2. Виртуальный Лос-Анджелес [Электр. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ust.ucla.edu/ustweb/ust.html>
3. Голышко-Вольфсон Д. О соблазне, власти и киберпространстве / Д. Голышко-Вольфсон // Художественный журнал. – 1998. – № 19/20. – С. 80–82.
4. Жижек С. Киберпространство, или Невыносимая замкнутость бытия / С. Жижек // Искусство кино. – 1998. – № 1. – С. 119–128; № 2. – С. 119–128.
5. Карелов С. Виртуальная реальность станет доступна каждому / С. Карелов // Компьютер-Пресс. – 2000. – № 8. – С. 16–20.
6. Садуль Ж. История киноискусства. От его зарождения до наших дней / Ж. Садуль. – М.: Изд-во иностр. лит., 1957. – 463 с.

Герговська Н.Я.

викладач культурології,

Самбірський технікум економіки та інформатики

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРИКЛАДНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА САМОВИХОВАННЯ

Культурологія – це не набір відомостей про культуру, а основа для гуманітарної орієнтації свідомості і поведінки людини, вона включає у свою структуру всі прояви культури, крім того, концентрує і втілює в єдності всі основи людського життя. Із впевненістю можна стверджувати, що культурологічна освіта повинна розкривати множинність культурних систем, формувати досвід культуротворчої діяльності та розвивати особистість. Культуру можна представити в єдності трьох її нерозривно пов'язаних аспектів: способів соціокультурної діяльності людини, результатів цієї діяльності та ступеня розвитку особистості. Культура засвоюється особистістю у процесі соціалізації і являє собою сукупність загальноприйнятих зразків поведінки, мислення і світосприйняття, а також індивідуально значущих дій. Водночас,

індивід залежно від інтелектуальних і психофізичних особливостей світосприйняття, формує своє ставлення до навколишнього світу і, переосмисливши знання, отримані в соціумі, створює свої власні концепції, моральні принципи й особистісні ідеали.

Тому метою цієї статті є співвіднесення понять «прикладна культурологія» і «самовиховання» та визначення основних аспектів культури самовиховання особистості. Отже, розглянемо таке поняття, як «прикладна культурологія».

Прикладна культурологія – це сукупність концепцій, методологічних принципів, методів і пізнавальних процедур культурологічного знання, орієнтованих на застосування в різних галузях соціальної взаємодії та на досягнення певних практичних результатів. Цей розділ культурології вивчає та осмислює культурну конкретику й описує її [5, с. 91]. Її головний напрямок полягає в розробці культурної політики та економічному, політичному і духовному забезпеченні реалізації культурних програм. Прикладна культурологія вивчає інтереси, мотиви залучення особистостей до культури, форми організації дозвілля. Об'єктом наукового аналізу та практичного впливу є діяльність театрів, кінотеатрів, музеїв, концертних і виставкових залів, клубів і палаців культури, бібліотек; просвітня робота творчих спілок і фондів та інших громадських організацій, асоціацій. Саме вони забезпечують збереження і подальше збагачення цінностей культури та сприяють процесу соціалізації, залученню до духовного спілкування в різних сферах соціально-культурної діяльності.

Значимість прикладної культурології, як засобу наукового забезпечення процесу залучення людини в світ культури, проявляється вже на стадії визначення самого поняття культури. Едуард Маркарян, наприклад, підкреслює, що культура – це «система вироблених механізмів, завдяки яким стимулюється, програмується і реалізується активність людей в суспільстві». Виробити ці механізми та обґрунтувати їх ефективність покликана прикладна культурологія.

У наш час, коли йде переоцінка цінностей та створюється новий культурний простір, де найважливішим компонентом духовної культури людства виступає художня культура, яка покликана формувати внутрішній світ людини, сприяти розвитку людини як творця культурних цінностей. Вона відкриває людині шлях до прекрасного. Складовою художньої культури є художньо-естетичний розвиток суспільства, який формує світогляд, духовну самовдосконаленість. Художньо освічені люди стають основою розвитку духовної культури, суспільства і цивілізації загалом. Сьогодні в умовах подій, які відбуваються в країні, що призводить до насильства в суспільстві, низьким рівнем культури людини, суспільство втрачає здатність протистояти впливу негативних чинників. Мало уваги приділяється художньо-естетичному вихованню, яке є одним із шляхів гуманізації людини, збагачення її духовно, завдяки чому людина вбирає в себе інтелектуальні, моральні та естетичні цінності. Виховання людини – це не тільки вплив педагога, а й самозмінювання в процесі життя – самовиховання. Шляхи гуманізації людини, збагачення її духовно-творчого потенціалу різноманітні, але художньо-естетичне виховання в цьому процесі є підсумковим, завершуючим елементом системи загального виховання, надаючи їй закінченості, насичуючи її сутнісно людським змістом [6].

Наприклад, у Швеції досить різноманітні способи художньо-естетичного виховання, зазначає Л.О. Троєльнікова. Важлива роль у художньому вихованні

дітей належить шведським народним паркам. Останнім часом парки організовують різні заходи, в яких беруть активну участь діти та молодь, наприклад, мюзикли, до яких діти самі пишуть п'єси та ставлять вистави. У парків цієї країни є одна особливість: вони повністю самоокупні, економічно незалежні та організаційно самостійні [4, с. 281]. У Швеції традиційно розвинений ще один напрям естетичної діяльності – естетичний розвиток дорослих. Зокрема, діють різноманітні школи-курси з мистецтва, навчання в яких відбувається безкоштовно, а студентам виплачується стипендія», – зазначає Л.О. Троєльнікова [4, с. 277]. Завдяки такій естетичній діяльності надається розвиток естетичної культури всього населення.

Виходячи з закордонних дозвіллевих практик, можна зробити висновок, що вони є складовим компонентом неперервної освіти, завдяки яким людина набуває самовдосконалення й самоосвіту, духовно збагачує особистість, але на відміну від навчальних закладів, дозвіллева діяльність не обмежується певним регламентом та правилами, її реалізація залежить від бажання, ініціативи та самодіяльності членів дозвіллевого закладу з урахуванням їх індивідуальних інтересів та запитів [6].

Для культурології, і в першу чергу такого її розділу, як прикладна культурологія, виняткового значення набуває принцип цілісного осягнення культури, методологія формування якої виходить з того, що її не можна засвоювати фрагментарно, вона завжди базується на синтезі знань і віри, єдності інформаційно-логічного та емоційно-образного. Це зближує прикладну культурологію з педагогікою, які обрали єдиний шлях розвитку своєї методики – від репродуктивно-інформаційного до емпірико-діалогічного, від тематичного до проблемно-концептуального, від споглядального до діяльного, культуротворчого.

В навчальному закладі саморозвиток особистості залежить від ступеня індивідуалізації і творчої спрямованості виховного процесу. Дана закономірність складає основу виховання з використанням індивідуально-творчого підходу. Він забезпечує мотивацію навчальної та інших видів діяльності, організацію саморуку до кінцевого результату. Це дає можливість студенту відчувати задоволення від усвідомлення власного росту і розвитку, від досягнення власних цілей. Індивідуально-творчий підхід передбачає створення умов для самореалізації особистості, виявлення (діагностики) та розвитку її творчих можливостей [2].

Звернемось до визначення та змісту поняття «самовиховання». Самовиховання здавна було предметом дослідження філософів, педагогів, психологів. У педагогіці проблему самовиховання досліджували В.М. Галузинський, А.К. Громцева, О.Г. Ковальов, Я.І. Колдунов, О.І. Кочетов, Л.І. Рувінський, В.О. Сухомлинський, Л.О. Ярова та ін. Сучасна психолого-педагогічна думка визначає загальний зміст самовиховання як усвідомлену, планомірну діяльність людини, спрямовану на вироблення в собі бажаних якостей [2; 3]. Діяльність з самовиховання, як і будь-яка інша, є своєрідним соціальним досвідом, яким необхідно оволодіти. Самовиховання здійснюється за допомогою таких методів як самоспостереження, самоаналіз, самопізнання, самооцінка, самоосвіта, самотренування, самонавіювання, самозаохочення,

самопримушення, наслідування позитивного прикладу, пошук в собі нових можливостей [1, с. 71].

Головною метою самовиховання на сучасному етапі є досягнення згоди зі самим собою, знаходження сенсу життя, самоактуалізація і самореалізація потенційних можливостей, природних здібностей та активне самоутвердження в суспільному житті. За своєю сутністю самовиховання – явище соціальне. Воно властиве тільки людині, яка усвідомлює себе в системі суспільних відносин. Вдаючись до самовиховання, людина реалізує соціальну потребу набутти гаму особистісних якостей, що якнайбільше сприяли б їй у виконанні суспільних функцій.

Педагогічний аналіз процесу самовиховання студентів дає підстави окреслити низку логічно взаємозалежних і взаємозумовлених етапів роботи над собою: самопізнання, планування, реалізація плану (програми), контроль та регулювання [1, с. 72-73]. Важлива роль у самовихованні належить навчальному закладу, передусім його педагогічним працівникам та як студент включений у культурологічну діяльність.

При вивченні культурології студент має більше можливостей для оволодіння гуманістичними цінностями та розуміти глибокий суттєвий аналіз важливих явищ світу та культури, і відповідно для самовиховання особистості. На мою думку, вивчення культурології має бути спрямованим на формування культури самовиховання студента, надавати йому необхідні знання і вміння, підвищувати мотивацію самовиховної діяльності. Кінцевою метою самовиховання є формування цілісної, гармонійно розвиненої особистості. Також особливої уваги потребують культурні практики, які забезпечують не тільки розваги та відпочинок, а й самовдосконалення людини.

Список використаних джерел:

1. Марків В. М. Організація і управління навчальним процесом у ВНЗ: навчально-методичний посібник / Володимир Миколайович Марків. – Кривий Ріг: КПІ, 2013. – 71-73 с.
2. Оржеховська В.М. та ін. Посібник з самовиховання. – К.: ІЗМН, 1996 – 192 с.
3. Серета І.В. Активізація самовиховання студентів: виховна робота у ВНЗ: Монографія. – Миколаїв: «Іліон», 2008. – 276 с.
4. Троєльнікова Л.О. Кризь велич століть: еволюція художньо-освітнього простору України / Л.О. Троєльнікова. – Національна музична академія ім. П.І. Чайковського. – Київ, ДАКККіМ, 2006. – 444 с.
5. Чорненький Я.Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота. Навчальний посібник.- Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 392 с.
6. БукареваТ.В. Художня освіта та дозвілля: зарубіжні практики. [електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2016/06/5.pdf>